

Suspending Tekias Shofar When Rosh HaShanah is on Shabbos

Rabbi Michael Taubes

1. דברים פרשת כי תבוא פרק כז

(כו) אָרוֹר אֲשֶׁר לֹא יָקִים אֶת דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת לַעֲשׂוֹת אוֹתָם וְאָמַר כָּל הָעָם אָמֵן:

2. רש"י דברים פרשת כי תבוא פרק כז

(כו) אשר לא יקים - כאן כלל את כל התורה כולה וקבלוה עליהם באלה ובשבועה:

3. רמב"ן דברים פרשת כי תבוא פרק כז

(כו) אשר לא יקים את דברי התורה הזאת - ... ובירושלמי בסוטה (פ"ז ה"ד) ראיתי, אשר לא יקים, וכי יש תורה נופלת, רבי שמעון בן יקים אומר זה החזון, רבי שמעון בן חלפתא אומר זה בית דין של מטין...

4. תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה פרק ז

הלכה ד

כתיב [דברים כז כו] ארוור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת. וכי יש תורה נופלת. שמעון בן יקים אומר זה החזון שהוא עומד. רבי שמעון בן חלפתא אומר זה הבית שלמטין.

5. קרבן העדה מסכת סוטה פרק ז

הלכה ד

ופריך וכי יש תורה נופלת. בתמיה דאמרת אשר לא יקים והוא לשון הקמה משמע שצריך להקים: זה החזון שהוא עומד. ומגביה הס"ת ומראה הכתב לעם צריך להקימה כראוי שיראו כולם הכתב: ה"ג זה הב"ד שלמטין. וה"פ הב"ד שלמטין והם המלך והנשיא והשופטים שבישראל ידרושו בהקמה זאת בית המלך והנשיאות שבידם להקים את התורה ביד המבטלים:

6. פני משה מסכת סוטה פרק ז

הלכה ד

זה החזון שהוא עומד. להתפלל ולקרות בתורה ועליו נאמר אשר לא יקים שבעומדו הוא מקים התורה ומעלה אותה לפני העם. והרמב"ן ז"ל בפ"י החומש לא גריס אלא זה החזון לחוד ופירש שאינו מקים ספרי התורה בארון הקדש כתיקון שלא יפלו א"נ על החזון שאינו מקים הספר תורה להראות פני כתיבתה לעם: זה הבית שלמטין. הרמב"ן גריס שם זה הבית דין של מטה בית המלך והנשיא שבידם להקים את התורה ולמחות ביד העוברים ומבטלים אותה:

7. תלמוד בבלי מסכת יבמות דף פט עמוד ב

וכי ב"ד מתנין לעקור דבר מן התורה?

8. תלמוד בבלי מסכת יבמות דף צ עמוד א

א"ל: שב ואל תעשה שאני.

9. רש"י מסכת יבמות דף צ עמוד א

שב ואל תעשה - לאו עקירה היא כגון אכילת בשר עשה היא ואמור רבנן שב ואל תאכל לאו עקירה בידיים הוא אלא ממילא היא מיעקרא אבל תרומה דקאמר לא עשה ולא כלום ומפקת לה לחולין עקירה ממש היא.

10. שו"ת הרשב"א חלק ו סימן רנד

... וחכמי ישראל הם כאביהם של ישראל וחיוב לשמוע להם. וגדולה מזו אמרו שב"ד מתני' לעקור ד"ת וסמכו על מה שאמרה תורה אשר יורוך וכ"ש למגדר מילתא...

11. דברים פרשת שופטים פרק יז

(ח) פי' ופלא ממה דבר למשפט בין דם לדם בין דין לדין ובין נגע לנגע דברי ריבת בשעריה וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר יקנוק אלקיה בו:

(ט) ובאת אל הכהנים הלויים ואל השפט אשר יהיה בימים ההם ודרשת והגידו לך את דבר המשפט:

(י) ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך מן המקום שהוא אשר יבחר יקנוק ושמרת לעשות ככל אשר יורוך:

(יא) על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל:

12. רש"י דברים פרשת שופטים פרק יז

(יא) ימין ושמאל - אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין, וכל שכן שאומר לך על ימין ימין ועל שמאל שמאל:

13. שפתי חכמים דברים פרשת שופטים פרק יז

פסוק יא

ז דהכי פירושו אפילו אם אומר לך על ימין שאתה סבור שהוא שמאל ועל שמאל שאתה סבור שהוא ימין שתשמע לו ולא תתלה את הטעות בו אלא כך כי השם יתברך נותן רוחו על משרתי מקדשו תמיד וישמרם מכל טעות שלא יצא מפיהם כי אם אמת...

14. שו"ת תשב"ץ חלק ב סימן קצז

... והקושיא הגדול אשר בזה היא איך חכמים ז"ל מבטלין מפני גזרתם מ"ע של תור'. כבר הקשוה בגמרא בפ' האשה רבה ביבמו' (צ' ע"ב) ואמרה וכי מתניין ב"ד לעקור דבר מן התורה. ותיצרו שב ואל תעשה שאני שהתורה נתנה רשות לחכמים לעשו' סייג לתורה. ואם מצוה אחת תבטל מוט' שתבטל מאליה ולא יבואו העם לידי חילול שבת בידים...

15. משנה מסכת אבות פרק א

משנה א

משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה הם אמרו שלשה דברים הוו מתונים בדין והעמידו תלמידים הרבה ועשו סייג לתורה:

16. ויקרא פרשת אחרי מות פרק יח

(ל) ושמרתם את משמרת לבלתי עשות מקלות התועבת אשר נעשו לפניכם ולא תטמאו בהם אני יקנוק אלקיכם:

17. רש"י ויקרא פרשת אחרי מות פרק יח

(ל) ושמרתם את משמרת - להזהיר בית דין על כך:

18. תלמוד בבלי מסכת יבמות דף כא עמוד א

רב כהנא אמר, מהכא: ושמרתם את משמרת, עשו משמרת למשמרת.

19. רש"י מסכת יבמות דף כא עמוד א

ושמרתם את משמרת - גבי עריות כתיב.

20. ערוך לנר מסכת סוכה דף מב עמוד ב

בד"ה טלטול. - ... אבל י"ל דמה שיש רשות לחכמים לעקור דבר מן התורה בשב ואל תעשה (יבמות פט ב) היינו מדכתיב ושמרתם את משמרת דדרשינן עשו משמרת למשמרת דבזה מקיימין חכמים הציווי של הקב"ה ויש להם רשות לעקור מצותו אכן זה לא שייך רק אם התקנה היא סייג למצוה דאורייתא אבל אם היא רק תקון בעלמא לא יש להם רשות לעקור מצוה דאורייתא...

21. שו"ת היכל יצחק אבן העזר א סימן י

(יז) ...מיהו יש לעיין היכן נמצא המקור לזה בתורה הכתובה, היינו שיש כוח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה בשב ואל תעשה, (ולדעת הירושלמי אפילו בקום ועשה). ואם לא נמצא ע"כ שזוהי קבלה, היינו הלכה למשה מסיני. ולכאורה יש לאמר שהמקור הוא לא תסור וכו' ימין ושמאל, אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל, וכו', וזה כולל גם הכוח לעקור דבר מן התורה לעשות סיג לתורה, וכדומה...

22. ספרי דברים פרשת שופטים פסקא קנד

...ימין ושמאל, אפילו מראים בעיניך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין שמע להם:

23. תלמוד בבלי מסכת הוריות דף ב עמוד א

/מתני'/. - ...הורו ב"ד, וידע אחד מהן שטעו או תלמיד והוא ראוי להוראה, והלך ועשה על פיהן, בין שעשו ועשה עמהן, בין שעשו ועשה אחריהן, בין שלא עשו ועשה - הרי זה חייב...

24. רש"י מסכת הוריות דף ב עמוד א

הורו ב"ד וידע אחד מהם - מב"ד שטעו.

או תלמיד ראוי להוראה והלך - אותו אחד או אותו תלמיד ועשה על פיהם שטעה במצוה לשמוע דברי חכמים כדמפרש בגמרא. הרי זה חייב - מפני שלא תלה ממש בב"ד שהרי יודע שטעו ואמרינן בגמ' העושה מפי עצמו חייב בהוראת ב"ד פטור.

25. תלמוד בבלי מסכת הוריות דף ב עמוד ב

ראוי להוראה וכו'. כגון מאן? אמר רבא: כגון שמעון בן עזאי ושמעון בן זומא. א"ל אביי: כי האי גוונא מזיד הוא... כגון דידע דאסור וקא טעי במצוה לשמוע דברי חכמי, לדידי נמי, דטעו במצוה לשמוע דברי חכמי'.

26. רש"י מסכת הוריות דף ב עמוד ב

כגון שמעון בן עזאי ושמעון בן זומא - שהיו יושבין לפני חכמים והיו ראויין להוראה כדאמרינן בפרק קמא דסנהדרין (ד' יז): דנין לפני חכמים שמעון בן עזאי ושמעון בן זומא. אמר ליה אביי - שמעון בן עזאי ושמעון בן זומא כי האי גוונא דידעי שטעו ואפ"ה עשו אמאי חייבין קרבן והא מזידין נינהו ומזיד לאו בר קרבן הוא. וקא טעה במצוה לשמוע דברי חכמים - אפי' למיעבד איסורא. לדידי נמי - דאמרי כגון שמעון בן עזאי ושמעון בן זומא דקא טעו במצוה לשמוע דברי חכמים.

27. תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת הוריות פרק א

הלכה א

כהדא דתני יכול אם יאמרו לך על ימין שהיא שמאל ועל שמאל שהיא ימין תשמע להם ת"ל ללכת ימין ושמאל שיאמרו לך על ימין שהוא ימין ועל שמאל שהיא שמאל.

28. פני משה מסכת הוריות פרק א

הלכה א

כהדא דתני. בברייתא גבי הוראת זקן ממרא דכתיב אשר יגידו לך ימין ושמאל יכול וכו' ת"ל ימין ושמאל דוקא אם יגידו לך על ימין שהיא ימין וכו' ואם טועים הן והוא כשמעון בן עזאי א"כ יודע הוא שאין צריך לשמוע להן ואם ידע ואע"פ כן עשה מזיד הוא:

29. השגות הרמב"ן לספר המצוות לרמב"ם שורש א

...ויש בזה תנאי, יתבונן בו המסתכל בראשון שלהוריות (ב ב) בעין יפה, והוא שאם היה בזמן הסנהדרין חכם וראוי להוראה והורו בית דין הגדול בדבר אחד להתר והוא סבור שטעו בהוראתן אין עליו מצוה לשמוע דברי החכמים ואינו רשאי להתיר לעצמו הדבר האסור לו אבל ינהג חומר לעצמו וכל שכן אם היה מכלל הסנהדרין יושב עמהן בבית דין הגדול ויש עליו לבא לפנייהם ולומר טענותיו להם והם

שישאו ויתנו עמו ואם הסכימו רובם בבטול הדעת ההוא שאמר ושבו עליו סברותיו יחזור וינהוג כדעתם אחרי כן לאחר שישלקו אותו ויעשו הסכמה בטענתו. וזהו העולה מן ההלכות ההם. ומכל מקום חייב לקבל דעתם אחר ההסכמה על כל פנים...

30. קובץ שעורים קונטרס דברי סופרים סימן ד

(ג) ובעיקר הקושיא הנ"ל מהספרי לברייתא דירושלמי פ"ק דהוריות היה אפשר לומר לולא דברי הרמב"ן דדרשה דספרי אפילו יאמרו לך על שמאל שהוא ימין קאי על עקירת דבר מה"ת וברייתא דירושלמי קאי על פירושיהן בדברי התורה עצמה כמ"ש הרמב"ם בהל' ממרים שאם יאמרו חכמים שבשר עוף אסור בחלב מה"ת הן עוברין על בל תוסיף אבל יכולין לומר שאף דמה"ת מותר מ"מ מדבריהן אסור וה"נ אם יאמרו שסדין פטור מציצית מה"ת אין לשמוע להם עד שיאמרו על ימין שהוא ימין אבל אם יאמרו דאף דמה"ת סדין חייב בציצית מ"מ מדבריהן פטרוהו ע"ז אמרה תורה אפילו יאמרו לך על שמאל שהוא ימין כדרשת הספרי ואפשר שאפילו לדעת הרמב"ן דדרשה דספרי קאי על דברי תורה עצמה מ"מ י"ל דגם עקירת דבר מה"ת נכללת בדרשה זאת ומכאן למדו שיש לחכמים כח לעקור דבר מה"ת אפילו בקו"ע לחד מ"ד.

31. תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף כט עמוד ב

מ/שנה/. יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת, במקדש היו תוקעין, אבל לא במדינה....

32. רש"י מסכת ראש השנה דף כט עמוד ב

יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת במקדש היו תוקעין - בגמרא מפרש לה. אבל לא במדינה - לא בירושלים, ולא בגבולין.

33. פירוש המשנה לרמב"ם מסכת ראש השנה פרק ד

[א] כבר ביארנו לך כמה פעמים כי מקדש נקראת ירושלים כולה. ומדינה, שאר ארץ ישראל...

34. ויקרא פרשת אמור פרק כג

(כג) וַיְדַבֵּר יְקֹנָק אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר:

(כד) דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֲדָשׁ הַשְּׂבִיעִי בְּאֶחָד לַחֲדָשׁ יִהְיֶה לְכֶם שַׁבָּתוֹן זְכֹרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא קֹדֶשׁ:

(כה) כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְהִקְרַבְתֶּם אִשָּׁה לִיקְנָק:

35. רש"י ויקרא פרשת אמור פרק כג

(כד) זכרון תרועה - זכרון פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות, לזכור לכם עקידת יצחק שקרב תחתיו איל:

36. במדבר פרשת פינחס פרק כט

(א) וּבַחֲדָשׁ הַשְּׂבִיעִי בְּאֶחָד לַחֲדָשׁ מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לְכֶם כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לְכֶם:

(ב) וַעֲשִׂיתֶם עֲלֶיהָ לְרִישׁ גִּיחַס לִיקְנָק פֶּר בֶּן בְּקָר אֶחָד אֵיל אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה שְׂבָעָה תְּמִימִם:

(ג) וּמִנְחָתָם סֹלֶת בָּלוּלָה בַשֶּׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִינָיִם לֶפֶר שְׁנֵי עֶשְׂרִינָיִם לְאֵיל:

(ד) וַעֲשִׂרוֹן אֶחָד לְכָבֶשׂ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים:

(ה) וּשְׁעִיר עִזִּים אֶחָד חֲטָאת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם:

(ו) מִלֶּבֶד עֹלֹת הַחֲדָשׁ וּמִנְחָתָהּ וְעֹלֹת הַתְּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְפִיָּהֶם כְּמִשְׁפָּטָם לְרִישׁ גִּיחַס אִשָּׁה לִיקְנָק:

37. תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף כט עמוד ב

מנא הני מילי? אמר רבי לוי בר לחמא אמר רבי חמא בר חנינא: כתוב אחד אומר שבתון זכרון תרועה, וכתוב אחד אומר יום תרועה יהיה לכם. לא קשיא; כאן - ביום טוב שחל להיות בשבת, כאן - ביום טוב שחל להיות בחול. אמר רבא: אי מדאורייתא היא - במקדש היכי תקעינן? ועוד: הא לאו מלאכה היא דאצטריך קרא למעוטי, דתנא דבי שמואל: כל מלאכת עבדה לא תעשו - יצתה תקיעת שופר ורדיית הפת, שהיא חכמה ואינה מלאכה. אלא אמר רבא: מדאורייתא מישראל שרי, ורבנן הוא דגזור ביה, כדרבה. דאמר רבה: הכל חייבין

בתקיעת שופר, ואין הכל בקיאיין בתקיעת שופר, גזירה שמא יטלנו בידו וילך אצל הבקי ללמוד, ויעבירונו ארבע אמות ברשות הרבים. והיינו טעמא דלולב, והיינו טעמא דמגילה.

38. רש"י מסכת ראש השנה דף כט עמוד ב

זכרון תרועה - ולא תרועה ממש, אלא מקראות של תרועה יאמרו. מלאכה היא - בתמיה.

גזירה שמא יטלנו וכו' - ובמקדש לא גזור, דאין איסור שבות דרבנן במקדש.

39. חידושי הריטב"א מסכת ראש השנה דף כט עמוד ב

יום טוב של ר"ה. - ... אבל בר"ה... חששו בו לגזירה דרבה לעולם שלא לחלוק בדיניהם ובית דין מתנין לעקור דבר תורה בשב ואל תעשה כדאיתא ביבמות (צ' ב').

40. רש"י מסכת ברכות דף כ עמוד א

שב ואל תעשה שאני - דברים רבים התירו לעקור דבר תורה מפני סייג ומפני כבוד הבריות, היכא דאינו עוקר דבר במעשה ידים, אלא יושב במקומו, ודבר תורה נעקר מאליו, כגון תקיעת שופר ולולב בשבת, וסדין בציצית, ודכוותיהו טובא ביבמות (דף צ', ב'), אבל מעקר בידים - לא...

41. רש"י מסכת גיטין דף לו עמוד ב

שב ואל תעשה - ... וכי האי גוונא מותר לעקור דבר מן התורה כגון שופר ולולב ודומיהן ביבמות בהאשה רבה (דף צ':) דלא עקירה בידים היא.

42. תלמוד בבלי מסכת פסחים דף סה עמוד א

ואין שבות במקדש... כהנים זריזין הן.

43. בית הבחירה (מאירי) מסכת ראש השנה דף כט עמוד ב

והמשנה הראשונה - ... אלא שמשנה זו גזרת חכמים היא שמא יעבירונו ארבע אמות ברה"ר לילך אצל בקי ללמוד ועל דרך גזרה זו אמרו כאן שבמקדש היו תוקעין ולא היו חוששין לגזרה זו מפני שאין שבות במקדש ר"ל שאין אוסרין שם דבר מגזרת דבר אחר שאין חשש שכחה במקדש...

44. רבינו יהונתן מלוניל על הרי"ף מסכת עירובין (לפי דפי הרי"ף) דף לד עמוד ב

נועלין בו במקדש. - ... ואין שבות דרבנן במקדש שכשגזרו לא גזרו שם לפי שהן זריזין וחכמים היו:

45. טורי אבן מסכת ראש השנה דף כט עמוד ב

ורבנן הוא דגזור בי' כדרבה. פירש"י ובמקדש לא גזרו דאין איסור שבות דרבנן במקדש. וק"ל הא ע"כ שבות(רג) שאינו תלוי במקדש וקדשיו גזרו במקדש נמי... ובע"כ הא דאין שבות במקדש היינו בדבר התלוי בכבוד המקדש כגון הדחת עזרה לאחר שחיתת פסחים בי"ד שחל בשבת... וכן לצורך עבודה וקרבת... א"נ לענין שתי הלחם... אבל מה שאינו צורך מקדש וקדשיו אע"פ שאינו נוהג אלא במקדש כגון ערבה ולולב בשאר ימי החג אינו דוחה את השבות כ"ש תקיעת שופר שאין מצוותו מיוחד למקדש דוקא שאינו דוחה שבות. וכ"ש למאי דפי' בסמוך במקדש היו תוקעין היינו בירושלים בכל העיר דא"ל לפר' כפי' רש"י דהא בירושלים בזמן הבית לא שייך לה"ט דאין שבות במקדש. אבל הפי' הנכון נ"ל משום דלא רצו חכמים לבטל תקיעת שופר לגמרי בר"ה שחל בשבת משום שהוא להעלות זכרונם של ישראל לאביהם שבשמים... ומש"ה הניחו רווחא לשופר במקדש שהוא מקום מסויים כדפי' לעיל...

46. תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת ראש השנה פרק ד

הלכה א

ר' אבא בר פפא א"ר יוחנן ורשב"ל הוון יתיבון מקשיי אמרין תנינן י"ט של ר"ה שחל להיות בשבת במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה אין דבר תורה הוא אף בגבולין ידחה אין לית הוא דבר תורה אף במקדש לא ידחה עבר כהנא אמרין הא גברא רבה דנישאל ליה. אתון

שאלון ליה אמר לון כתוב אחד אומר [במדבר כט א] יום תרועה וכתוב אחד אומר [ויקרא כג כד] זכרון תרועה הא כיצד בשעה שהוא חל בחול יום תרועה בשעה שהוא חל בשבת זכרון תרועה מזכירין אבל לא תוקעין. ר' זעירה מפקד לחבריי' עולון ושמעין קליה דרבי לוי דרש. דלית איפשר דהוא מפיך פרשתיה דלא אולפן. ועל ואמר קומיהון כתוב אחד אומר יום תרועה וכתוב אחד אומר זכרון תרועה הא כיצד בשעה שהוא חל בחול יום תרועה בשעה שהוא חל בשבת זכרון תרועה מזכירין אבל לא תוקעין. מעתה אף במקדש לא ידחה תנא [ויקרא כג כד] באחד לחדש. מעתה אפילו במקום שהן יודעין שהוא באחד לחדש ידחה. תני רשב"י [שם כה] והקרבנות במקום שהקרבנות קריבין.

47. קרבן העדה מסכת ראש השנה פרק ד

הלכה א

אין דבר תורה הוא. דתקיעת שופר דוחה שבת א"כ אף בגבולין ידחה תקיעת שופר את השבת: אין לית וכו'. ואם לאו מה"ת הוא דתדחה שבת אף במקדש לא ידחה דסברי תקיעת שופר מלאכה היא: עבר. ר"כ אמרו הא גברא רבה עובר לפנינו נשאל ממנו:

אמר. להו על שני מקראות אלו סמכו חכמים לאסור בגבולין והתירא דמקדש מפרש בסמוך:

ר"ז. מצוה לחברים שיכנסו וישמעו דרשת ר' לוי דא"א שידרוש פ' שלא יצא ממנו דבר חדש:

ה"ג ועלו ואמר קומיהון:

ופריך מעתה. אף במקדש לא ידחה שבת:

ומשני תנא בא' לחדש. דכתיב בא' לחדש יהיה לכם שבתון זכרון תרועה מקרא קדש כל מלאכת עבודה לא תעשו והקרבנות וגו' ובחומש הפקודים כתיב בא' לחדש מקרא קודש יהיה לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו יום תרועה יהיה לכם ועשיתם עולה וגו' קס"ד דה"ק בא' לחדש יהיה לכם שבתון אבל לגבוה אינו שבתון דהא לפנינו גלוי אימתי היא יום ראשון וה"ה במקדש דידיעין אימתי ר"ה תוקעין אפי' בשבת:

ופריך מעתה בכ"מ שיודעין שהוא ר"ה יהיו תוקעין. ואנן תנן שלא היו תוקעין במדינה אפי' במקום שיודעין:

תני רשב"י והקרבנות. מדכתיב והקרבנות רחוק מן זכרון תרועה ועשיתם כתיב סמוך יום תרועה ש"מ במקום שמקריבין הוא לעולם יום תרועה:

48. פני משה מסכת ראש השנה פרק ד

הלכה א

ר' אבא בר פפא אמר דר' יוחנן ורשב"ל הוון יתבין ומקשיין בהא דתנינן וכו' אם ד"ת הוא שדוחה את השבת אף בגבולין ידחה וכו':

אמר לון כתוב אחד אומר וכו'. כלומר ודאי דיש לנו ללמוד מהכתובים הללו דכאן אומר יום תרועה וכאן אומר זכרון תרועה דזה מיירי

בחול וזה מיירי בשבת אלא דקשיא דא"כ אף במקדש לא ידחה ועל כרחינו צריכין אנו להאי דרשא דר"ש בן יוחי כדלקמן אלא דאכתי לא אסיק להקושיא ולהתירוץ עד דמייתי להאי דר"ז דלקמיה דה"נ דריש ר' לוי ולביתר הכי מקשה ומפרק:

מפקד. מצווה לחברייא עולון לבית המדרש ושמעו קולו דר' לוי מה הוא דורש היום דלית אפשר שהוא מוצא פרשה שלו כמה שדורש דלא

יהא איזוה לימוד ודבר חדש ונכנס ר' לוי לבהמ"ד ואמר לפנייהם הדרש הזה כתוב אחד אומר וכו' ואמור מעתה אפי' במקדש לא ידחה

ומתריך דתנא דהיינו טעמא דכתיב באחד לחדש יום תרועה וגו' וזהו במקדש ששם היו קובעין החודש ויודעין מתי הוא באחד לחדש אלא

דאכתי קשיא מעתה אפי' במקום המדינה שהן יודעין שהוא באחד לחדש שהרי שלוחין יוצאין וכ"ת הרי היום אין השלוחין יוצאין מ"מ

מאי שנא במקדש דנקט אפי' בירושלים ידחה שהרי הן יודעין שקבעו ב"ד את החודש היום וע"כ דאתינן להאי דתני ר"ש בן יוחי דכתיב

בתר דהאי קרא יום תרועה יהיה לכם ועשיתם עולה וגו' ודנקט כאן והקרבנות אגב אשגרת לישנא הוא דהאי והקרבנות דפ' אמור בתר

שבתון זכרון תרועה הוא דכתיב וקרא דפ' פנחס דבתר יום תרועה הוא ועשיתם כתיב והיינו הך דהתורה מרמזת לנו דמקום שמקריבין

קרבנות הוא דלעולם יום תרועה יהיה לכם ואפי' בשבת ומשום דועשיתם דפ' פנחס סמיך ליה ליום תרועה יהיה לכם וקרא דזכרון תרועה

על גבולין הוא דנאמר ואף בירושלים לפי האי דרשא:

49. תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף לב עמוד א

ומנין שאומרים מלכיות זכרונות ושופרות? רבי אליעזר אומר: דכתיב שבתון זכרון תרועה מקרא קדש. שבתון - זה קדושת היום, זכרון - אלו זכרונות, תרועה - אלו שופרות, מקרא קדש - קדשהו בעשיית מלאכה. אמר לו רבי עקיבא: מפני מה לא נאמר שבתון - שבות, שבו

פתח הכתוב תחילה? אלא: שבתון - קדשהו בעשיית מלאכה, זכרון - אלו זכרונות, תרועה - אלו שופרות, מקרא קדש - זו קדושת היום. מנין שאומרים מלכיות? תניא, רבי אומר: אני ה' אלהיכם ובחדש השביעי - זו מלכות. רבי יוסי בר יהודה אומר: אינו צריך, הרי הוא אומר והיו לכם לזכרון לפני אלהיכם. שאין תלמוד לומר אני ה' אלהיכם, ומה תלמוד לומר אני ה' אלהיכם - זה בנה אב, לכל מקום שנאמר בו זכרונות - יהיו מלכיות עמהן.

50. ויקרא פרשת אמור פרק כג

(כב) ובקצרכם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדה בקצרה ולקט קצירה לא תלקט לעני ולגר תעזב אתם אני יקנך אלהיכם:

51. במדבר פרשת בהעלותך פרק י

(י) וביום שמחתכם ובמועדיכם ובראשי חדשיכם ותקעתם בנצצות על עלתיכם ועל זבחי שלמיכם ויהיו לכם לזכרון לפני אלהיכם אני יקנך אלהיכם:

52. רבי אליהו מזרחי ויקרא פרשת אמור פרק כג

(כד) זכרון תרועה פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות לזכור לכם עקדת יצחק שקרב תחתיו איל. בתורת כהנים ומייתי לה בפרק בתרא דראש השנה (ראש השנה לב א). והרמב"ן ז"ל טען ואמר: "והיה צריך הרב להביא גם פסוקי המלכיות מן המדרש, שלא יתכן להזכיר הכתוב פסוקי זכרונות ושופרות ולא יזכיר המלכיות, וכבר דרשו אותם מפסוק (במדבר י, י): 'והיו לכם לזכרון לפני אלהיכם אני ה' אלהיכם', שאין תלמוד לומר: 'אני ה' אלהיכם' ומה תלמוד לומר: 'אני ה' אלהיכם', אלא זה בנה אב, שכל מקום שאתה אומר זכרונות, אתה סומך להן את המלכיות", עד כאן דבריו. ונראה לי שאין מזה טענה כלל, כי הרב ז"ל לא בא ללמדנו דיני הברכות של ראש השנה שיהיו שלש: אחת למלכיות ואחת לזכרונות ואחת לשופרות, כמו שהיתה כונת המדרש הזה, כדמסיים בה: "כיצד סדר תקיעות" כו', אלא לפרש המקראות בלבד, שהיה לו לכתוב: יום תרועה יהיה לכם, כמו בפרשת פנחס (במדבר כט, א) וכמו שכתב אחר זה (פסוק כז) "בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפורים הוא", לא "זכרון תרועה", כי אין כונת הכתוב לזכור במחשבה או בפה. וכבר הוקשה להם לרז"ל זה בריש פירקא בתרא דראש השנה. ואמרו: "כתוב אחד אומר: 'זכרון תרועה', וכתוב אחר אומר: 'יום תרועה'". ותרצו (ראש השנה כט ב): "כאן ביום טוב שחל להיות בשבת, כאן ביום טוב שחל להיות בחול", שבשבת זכרון תרועה בפה, או במחשבה איכא, תרועה עצמה ליכא, ואלו בחול, תרועה נמי איכא. ואם כן מאחר שאין המקרא הזה מתישב רק עם המדרש הזה או עם מה שתרצו בגמרא: "כאן ביום טוב שחל להיות בשבת, כאן ביום טוב שחל להיות בחול", וכבר בטלו התרוץ ההוא באמרם: "ואי דאורייתא הוא במקדש היכי תקעינן, ועוד מלאכה הוא, דאצטריך קרא למעוטא", בתמיהה. הוכרח הרב לתקן המקרא הזה עם המדרש שדרשו בו (ראש השנה לב א) "זכרון תרועה" - פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות, אבל המלכיות שלא הוציאו מן המקרא הזה אלא מקרא ד'והיו לכם לזכרון לפני אלהיכם אני ה' אלהיכם" - שאין תלמוד לומר 'אני ה' אלהיכם', ומה תלמוד לומר: 'אני ה' אלהיכם', זה בנה אב, בכל מקום שנאמרו זכרונות יהיו מלכיות עמהן", או מקרא (פסוק כב) ד'אני ה' אלהיכם" דלעיל, דסמך ליה "בחדש השביעי", אין לו להביאן פה בפירוש המקרא הזה...

53. רמב"ן ויקרא פרשת אמור פרק כג

(כד) זכרון תרועה - פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות לזכור לכם עקדת יצחק שקרב תחתיו איל, לשון רש"י. והיה צריך הרב להביא גם פסוקי המלכיות מן המדרש, שלא יתכן שיזכיר הכתוב פסוקי הזכרונות ושופרות ולא יזכיר המלכיות, וכבר דרשו אותם מפסוק והיו לכם לזכרון לפני ה' אלהיכם (במדבר י, י). שאין תלמוד לומר אני ה' אלהיכם, ומה תלמוד לומר אני ה' אלהיכם, אלא זה בנין אב כל מקום שאתה אומר זכרונות אתה סומך להם את המלכיות, כדאיתא בת"כ (פרשה יא ב) ובמסכת ראש השנה (לב א). אבל כל זה אסמכתא מדבריהם, ומפורש אמרו (שם לד ב) הולכין למקום שתוקעין ואין הולכין למקום שמברכין, פשיטא הא דאורייתא והא דרבנן, לא צריכה דאע"ג דהא ודאי והא ספק. אבל "זכרון תרועה", כמו יום תרועה יהיה לכם (במדבר כט א), יאמר שנריע ביום הזה ויהיה לנו לזכרון לפני השם...

54. תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף לד עמוד ב

ומצוה בתוקעין יותר מן המברכין. כיצד? שתי עיירות, באחת תוקעין ובאחת מברכין - הולכין למקום שתוקעין, ואין הולכין למקום שמברכין. פשיטא! הא דאורייתא הא דרבנן! - לא צריכא, דאף על גב דהא ודאי והא ספק.

55. רש"י מסכת ראש השנה דף לד עמוד ב

דהא ודאי והא ספק - ודאי הוא לו שאם ילך אצל המברכין ימצא שם עשרה, ויתפלל שליח צבור ויוציאנו ידי חובתו, ואם ילך אצל התוקעין - שמא כבר עמדו והלכו לבייתם.

56. חידושי הרישב"א מסכת ראש השנה דף לד עמוד ב

שתי עיירות וכו'. אוקימנא אע"ג דהא דברכות ודאי והא דתקיעות ספק, פירוש דהא דתקיעות מוחזקת בשנים שעברו שהיה שם שופר ותוקע אלא שאין ידוע אם יש היום שם, והיינו דקתני באחת תוקעין כלומר שהיו תוקעין בזמן שעבר, וקמ"ל דספק כזה דאורייתא עדיף מודאי ברכות דרבנן.

57. בית הבחירה (מאירי) מסכת ראש השנה דף לד עמוד ב

מצות תקיעה גדולה ממצות הברכות ר"ל מלכיות זכרונות ושופרות ומי שאי אפשר לו לקיים אלא אחת מהן ישתדל לקיים מצות תקיעה כיצד לא ידע זה לא לתקוע ולא להתפלל והיה בעיר שאין תוקעין בה ולא מברכין בה והיו שתי עיירות סמוכות לו אחת למזרח ואחת למערב באחת תוקעין ולא מברכין שיש שם בקי לתקוע ואין שם בקי להתפלל ובאחת מברכין ולא תוקעין שאין להם שופר והיו חוץ לתחום שאי אפשר לו לילך בלא עירוב ואינו רשאי לערב אלא לרוח אחת כמו שידעת מערב לזו שתוקעין גדולה מזו היה יודע בודאי שבזו יש בה מי שיודע להתפלל ולהוציא את שאינו בקי ידי אותן תשע ברכות אבל אין שם תוקע או שאין שם שופר ובשניה ברור לו שאין שם יודע להוציא חובת תשע ברכות והדבר ספק אם יש שם תוקע אם לאו הולך לזו שהיא בספק אם יש שם תוקע אם לאו שספק תורה גדולה מודאי של דבריהם ולמדנו לפי דרכנו שהברכות אין מעכבות את התקיעות ולא התקיעות את הברכות.

58. ספר שבלי הלקט סדר ראש השנה סימן רצד

...יש תמיהין למה לי גזירה דרבה הא תרי קראי כתיבי זכרון תרועה ויום תרועה ומוקמינן חד בשבת וחד בחול ומפרשין יש לומר דרבה גופיה מפרש להו לקראי מאי טעמא אמרה תורה זכרון תרועה משום גזירה דשמא ילך אצל בקי ללמוד וכו':

59. יום תרועה מסכת ראש השנה דף כט עמוד ב

אמר רבא אי מדאורייתא במקדש היכי תוקעים כו' וקשה דר' לוי מה יענה לקושיות הללו... א"נ אפשר דדעת ר"ל דיש לשבותין סמך מן התורה...

60. ערוך השולחן אורח חיים סימן תקפח

סעיף ט

ואע"פ שזה שאין תוקעין בשבת הוא מדרבנן משום גזירה כמ"ש מ"מ גם התורה רמזה לזה שבפ' פינחס [במדבר כט, א] כתיב יום תרועה יהיה לכם ובפ' אמור [ויקרא כג, כד] כתיב זכרון תרועה וזהו כשחל בשבת דאינו אלא זכרון תרועה ולא יום תרועה [גמ' רפ"ד כ"ט:]: ועוד יש לזה רמז יותר עמוק דהנה פרשה דשור או כשב באמור נאמרה בשנה השנית ליציאת מצרים לענין שופר דנאמרה פרשה זו אחר מתן תורה ופסח שיצאו ישראל ממצרים חל ביום ה' כדאיתא בשבת [פ"ז:]: וממילא שאח"כ בשנה השנית חל ר"ה להיות בשבת דג' של פסח הוא ר"ה כידוע ולכן אמרה התורה בחדש השביעי באחד לחדש יהיה לכם שבתון זכרון תרועה מקרא קדש כלומר דזה הראש השנה יבא לכם בשבת ולכן רק זכרון תרועה ולא יום תרועה וליכא מידי דלא רמיזא באורייתא דכל דברי חכמים נתונים נתונים המה מפי הקב"ה למשה בסיני וגילה לו מה שיחדשו החכמים:

61. שו"ת כתב סופר אורח חיים סימן קד

...ודבר בעתו מה טוב, אין טוב אלא תורה מדי עברי במרוצה בענין זה נפל מלתא בדעתי במה שנתקשתי מאז בסוגי' ש"ס ר"ה ר"פ יו"ט דמקשה תחלה תרי קראי אהדדי כתוב א' אומר יום תרועה וכא"א זכרון תרועה כאן ביו"ט שחל בחול וכאן ביו"ט שחל להיות בשבת, ורבא דחה זה הא תק"ש חכמה ואינה מלאכה אלא מדאורייתא משרי שרי ורבנן הוא דגזרו בי' ושם ובשום מקום בש"ס דילן לא נמצא יישוב לסתירת המקראות, והי' לי לרבא לתרוצי קראי, ואמרתי כמה יישובי' בסתירת המקראות על דרך אגדה ומוסר, וכ"ז לא יועיל לנו ליישב סוגי' ש"ס דלא מתרץ ע"ז כלום, והיום חנני הש"י ביישוב נכון, דיש ליישב המקרא' דכתיב יום תרועה יהי' לכם דצריך שיתקע כ"א ואחד וא"י בתקיעת ב"ד, והי' צריך כ"א לתקוע בעצמו, ולא סגי בשליחות דהא הוא מצוה שבגוף דל"מ שליחות כמ"ש תוס' רי"ד

קדושי' ועי' בית מאיר סי' ה', אלא דלא בעי כ"א מעשה תקיעה דוקא אלא שיוצא גם בשמיעה והיא העיקר ועי' רמב"ם ריש הלכ' שופר ועי' ס' יום תרועה ר"ה כ"ט ע"ב ד"ה חש"ו, ונראה לי דנפקא לן דסגי בשמיעה מקרא דזכרון תרועה יהי' לכם שא"צ לעשות מעשה תקיעה אלא בזכרון סגי והיינו ע"י שמיעה מאחר ותרתי בעי מעשה תקיעה מאחד ואחר' ישמעו קול יוצא מזה המחוייב בשמיעה ומתכווני' לשמוע ויוצא' כנ"ל ועי' ר"ה כ"ח ע"ב אבל הכא זכרון תרועה כתיב ומסתבר יותר דצריך כוונה ועי' לח"מ שכ' בשופר דבשמיע' בלי מעשה תלי', ביותר צריך כוונה ממצה וכדומה שיש בה מעשה ודמי' יותר לברכה דתלי' בכוונת הלב דכ' ר"י דלכ"ע בעי כוונה ויש להאריך, והא"ש יישוב המקראות יום תרועה וזכרון תרועה:

ויש להוסיף דמסתבר דלא צותה תורה שכ"א יתקע ויעשה מעשה תקיעה בעצמו דהוא חכמה ואינה מלאכה, וכמה ב"א בכל יגיעות לא יוכלו לתקוע והנסיון ילמדנו ולא העמים התורה מצות שבגוף מה שא"ל לכ"א שיעשה, וזכר לדבר מ"ש הרא"ש בגיטין פ"ב דוכתב לאו אבעל קאי דלאו כ"א יוכל לכתוב, ומסתבר לפרש קרא יום תרועה שישמע ומפורש במקום אחר זכרון תרועה כהנ"ל, ומרומז ליישוב להמקראות במה שאמר הכל חייבי' ואין הכל בקיאים ובא קרא זה דזכרון תרועה ומפרש קרא דיום תרועה כמ"ש דסגי בשמיע' כנ"ל והוא דבר יקר בעזה"י, ולרוב טרדת הזמן והמלאכה מרובה אקצר, וה' יאריך ימינו ושנותינו בטוב ויעלה זכרונינו לפניו לטובה בכל מכל כל כאות נפשך ונפש דודך אוה"נ חותם באהבה. פ"ב ה' ה' דסליחות קץ גלותא לפ"ק: הק' אברהם שמואל בנימין ב"הג מהרמ"ס זצ"ל:

62. רמב"ם הלכות תפילה ונשיאת כפים הקדמה

הלכות תפלה וברכת כהנים. יש בכללן שתי מצות עשה, אחת לעבוד את ה' בכל יום בתפלה, שנייה לברך כהנים את ישראל בכל יום. וביאור שתי מצות אלו בפרקים אלו.

63. רמב"ם הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק א

הלכה א

מצות עשה להתפלל בכל יום שנאמר ועבדתם את ה' אלהיכם, מפי השמועה למדו שעבודה זו היא תפלה שנאמר ולעבדו בכל לבבכם אמרו חכמים אי זו היא עבודה שבלב זו תפלה, ואין מנין התפלות מן התורה, ואין משנה התפלה הזאת מן התורה, ואין לתפלה זמן קבוע מן התורה.

64. המאור הקטן מסכת ראש השנה דף י עמוד ב - יא עמוד א

ומה שנהגו לתקוע כל התקיעות כשהן יושבין ומברכין עליהן ברכת התקיעה נ"ל כי לא היה כן בימי רבותינו חכמי התלמוד אלא מנהג הוא שהנהיגו דורות האחרונים משום חולין ומשום אנוסין דקדמי ונפקי מבהכ"נ ולא נטרי עד צלותא דמוספי דלא מצלי לה ביחיד בר"ה בתלת שעי קמייתא כדאיתא בפרקא קמא דע"ז ואפילו בצבור [נהגו] העם לאחר ולאנפוש קרובות בסדורא דיומא לפיכך הקדימו בשבילן אלו התקיעות שמיושב והנהיגו לברך עליהם ברכת התקיעה במטבע קצר וסמכו להם על מה דגרסינן בפסחים אמרי בי רב חוץ מן הטבילה ושופר אלמא יש לשופר ברכה ומטבע קצר כשם שיש לטבילה והתם בדוכתא אדחיא לה ההיא דשופר ואי נמי לא אדחיא לה י"ל הא כדאית' והא כדאיתיה ואין ברכה במטבע קצר בשופר אלא ממנהג אחרונים אבל עיקר הברכות הם הברכות של תפלה והם מלכיות זכרונות ושופרות ועליהם שנינו מי שבירך ואח"כ נתמנה לו שופר וההיא דר"י דאמר למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין ותוקעין ומריעין כשהן עומדין ענין אחר הוא כמו שאנו עתידין לבאר בסוף דברינו אבל באמת אין לנו ברכת התקיעה מדברי רבותינו אלא ברכות של תפלה בלבד.

65. בית הבחירה (מאירי) מסכת ברכות דף יא עמוד א

והרי למדת עכשו - ... והרי הן כברכות מלכיות זכרונות שופרות שהן ברכות לעצמן ואין מעכבות את התקיעות ולא התקיעות מעכבות אותן אלא שאחר שנתקנו יסדו עליהן ברכת שופר כל אחת לסימן אחד ומי שאינו יודע לברך ובא לתקוע מברך אשר קדשנו וכו' לשמוע קול שופר...

66. תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף כו עמוד א

משנה. כל השופרות כשרים, חוץ משל פרה מפני שהוא קרן. אמר רבי יוסי: והלא כל השופרות נקראו קרן, שנאמר בבמשך בקרן היובל.

67. רש"י מסכת ראש השנה דף כו עמוד א

כל השופרות - בין של איל בין של יעל.

שהוא קרן - אינו קרוי שופר, וגבי יום הכיפורים שופר כתיב, (ויקרא כה) והעברת שופר תרועה ובפרק בתרא /יום טוב/ (לד, א) גמרינן ראש השנה מיובל. בקרן היובל - ויובל דיכרא הוא, כדמפרש בגמרא.

68. תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף כו עמוד א

שפיר קאמר רבי יוסי! - ורבנן: כל השופרות אקרו שופר ואקרו קרן, דפרה - קרן אקרי, שופר - לא אקרי... עולא אמר: היינו טעמא דרבנן - כדרב חסדא. דאמר רב חסדא: מפני מה אין כהן גדול נכנס בבגדי זהב לפני ולפנים לעבוד עבודה - לפי שאין קטיגור נעשה סניגור. - ולא... והא איכא בגדי זהב מבחוץ! - מבפנים קא אמרינן. - שופר נמי מבחוץ הוא! - כיון דלזכרון הוא - כבפנים דמי.

69. רש"י מסכת ראש השנה דף כו עמוד א

אקרו קרן ואקרו שופר - אקרו קרן כדאמרן, ואקרו שופר - דכתיב במתן תורה (שמות יט) במשוך היובל וגו' וכתוב ויהי קול השופר. אין קטיגור - זהב העגל ושופר של פרה נמי קטיגור דעגל הוא.

70. מלכים א פרק ח

(לה) בְּהַעֲצֹר שְׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מְטָר כִּי יִחַטְּאוּ לָךְ וְהִתְפַּלְלוּ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה וְהוֹדוּ אֶת שְׁמִי וּמִחַטְּאתָם יִשׁוּבוּן כִּי תַעֲנֶנּוּ:

71. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ל עמוד א

היה עומד בבית המקדש - יכוין את לבו כנגד בית קדשי הקדשים, שנאמר: והתפללו אל המקום הזה.

72. תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף כו עמוד ב

אמר רבי לוי: מצוה של ראש השנה ושל יום הכפורים בכפופין... מר סבר: בראש השנה - כמה דכייף איניש דעתיה טפי מעלי,

73. רש"י מסכת ראש השנה דף כו עמוד ב

כמה דכייף איניש - בתפלתו, פניו כבושין לארץ, טפי עדיף, משום והיו עיני ולבי שם (מלכים א', ט), הלכך, בראש השנה דלתפלה, ולהזכיר עקידת יצחק בא - בעינן כפופין...

74. תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף כז עמוד א - עמוד ב

משנה. - ...

... וכן מי שהיה עובר אחורי בית הכנסת או שהיה ביתו סמוך לבית הכנסת ושמע קול שופר או קול מגילה, אם כוון לבו - יצא, ואם לאו - לא יצא. אף על פי שזה שמע וזה שמע, זה כוון לבו וזה לא כוון לבו.

75. תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף כח עמוד א - עמוד ב

שלחו ליה לאבוה דשמואל: כפאו ואכל מצה - יצא. כפאו מאן? אילימא כפאו שד - והתניא: עתים חלים עתים שוטה, כשהוא חלים - הרי הוא כפקח לכל דבריו, כשהוא שוטה - הרי הוא כשוטה לכל דבריו! - אמר רב אשי: שכפאוהו פרסיים. אמר רבא, זאת אומרת: התוקע לשיר - יצא. פשיטא, היינו הך? - מהו דתימא: התם אכול מצה אמר רחמנא והא אכל אבל הכא - זכרון תרועה כתיב, והאי מתעסק בעלמא הוא, קא משמע לן. אלמא קסבר רבא: מצות אין צריכות כוונה... תא שמע: היה עובר אחורי בית הכנסת, או שהיה ביתו סמוך לבית הכנסת, ושמע קול שופר או קול מגילה, אם כוון לבו - יצא, ואם לאו - לא יצא. מאי לאו: אם כוון לבו - לצאת! - לא, לשמוע. - לשמוע? והא שמע! - סבור: חמור בעלמא הוא

76. רש"י מסכת ראש השנה דף כח עמוד א

שכפאוהו פרסיים - ואף על גב שלא נתכוון לצאת ידי חובת מצה בליל ראשון של פסח - יצא. התוקע לשיר - לשורר ולזמר, כך שמעתי מפי מורי הזקן, וביסודו של מורי רבי יצחק בן יהודה ראיתי: התוקע לשד - להבריה רוח רעה מעליו.

פשיטא - דזאת אומרת כן.

מהו דתימא התם אכול מצה קאמר רחמנא והא אכל - ונהנה באכילתו, הלכך לאו מתעסק הוא, שהרי אף לענין חיוב חטאת אמרינן (כריתות יט, ב): המתעסק בחלבים ובעריות - חייב, שכן נהנה.

77. רש"י מסכת ראש השנה דף כח עמוד ב

קא משמע לן - דאף על גב דמתעסק הוא - יצא, דמצות אין צריכות כוונה.

78. רמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק ו

הלכה ג

אכל מצה בלא כונה כגון שאנסוהו גוים או לסטים לאכול יצא ידי חובתו, אכל כזית מצה והוא נכפה בעת שטותו ואחר כך נתרפא חייב לאכול אחר שנתרפא, לפי שאותה אכילה היתה בשעה שהיה פטור מכל המצוות.

79. רמב"ם הלכות שופר וסוכה ולולב פרק ב

הלכה ד

המתעסק בתקיעת שופר להתלמד לא יצא ידי חובתו וכן השומע מן המתעסק לא יצא, נתכוון שומע לצאת ידי חובתו ולא נתכוון התוקע להוציאו או שנתכוון התוקע להוציאו ולא נתכוון השומע לצאת לא יצא ידי חובתו, עד שיתכוין שומע ומשמיע.

80. מגיד משנה הלכות שופר וסוכה ולולב פרק ב

הלכה ד

... ולא מצאתי בזה תירוץ נאות לדעתי אם נוסח ספריו אמת רק שנאמר שרבינו סובר דהא דכפאוהו ואכל מצה אינה תלויה בדין השופר ואולי שהוא סובר שכיון שאין אדם עושה מעשה בתקיעת שופר אלא השמיעה ואפילו התוקע עיקרו השמיעה לפיכך צריך כונה משא"כ באכילת מצה ורבה הוא שהשוה דינן ולפיכך דקדקו ואמרו אלמא קסבר רבה מצות אינן צריכות כונה ולא דקדקו כן מההיא דכפאוהו ואכל מצה, ועם כל זה אני מסתפק שלא תהיה נוסחת רבינו האמיתית שם גבי מצה לא יצא שכן נראה מן ההלכות ולא ראיתי מי שחלק בין מצוה למצוה בדין הכונה:

81. תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף כח עמוד ב - כט עמוד א

אמר ליה רבי זירא לשמעיה:

איכוון ותקע לי.

82. רש"י מסכת ראש השנה דף כט עמוד א

איכוון ותקע לי - תתכוין לתקוע בשמי, להוציאני ידי חובתי.

83. הר"ן על הרי"ף מסכת ראש השנה דף ז עמוד ב

לפיכך - ... וכן פסק הרמב"ם ז"ל בפרק שני מהלכות שופר דצריך שיתכוין משמיע להוציא ושומע לצאת הא לאו הכי לא יצא אלא שבפרק ו' מהלכות חמץ ומצה כתב דכפאוהו ואכל מצה יצא ולא פליגא דידיה אדידיה דסבירא ליה דבתקיעת שופר כיון דחזינן דרבי זירא אמר לשמעיה איכוון ותקע לי נקטינן דצריך כוונה אבל בכפאוהו ואכל מצה כיון דלא חזינן בגמרא מאן דפליג עליה בהדיא לא דחינן לה דאע"ג דבתקיעת שופר לא יצא הכא יצא שכן נהנה כדאמרינן בעלמא המתעסק בחלבים ובעריות חייב שכן נהנה ובגמרא נמי עבדינן צריכותא ממצה לשופר הלכך אע"ג דשופר מדחייא דקי"ל צריך כוונה בכפאוהו ואכל מצה נקטינן דיצא:

84. רבינו יונה על הרי"ף מסכת ברכות דף ו עמוד א

אמנם - ... וי"ל דאפי' מי שסובר דמצות אינן צריכות כוונה ה"מ בדבר שיש בו מעשה שהמעשה הוא במקום כוונה כגון נטילת לולב (סוכה ד' מב א) דאמרי' מדאגבהו נפק ביה וכן כל כיוצא בזה אבל במצות שתלויה באמירה בלבד ודאי צריכה כוונה שהאמירה היא בלב וכשאינו מכיין באמירה ואינו עושה מעשה נמצא כמי שלא עשה שום דבר מהמצות:

85. תרגום אונקלוס במדבר פרשת פינחס פרק כט

(א) ובירחא שביעאה בחד לירחא מערע קדיש יהי לכון כל עבידת פולחן לא תעבדון יום יבבא יהי לכון:

86. שופטים פרק ה

(כח) בעד החלון נשקפה ונתיבב אם סיסרא בעד האשנב מדוע פוש רכבו לבוא מדוע אחרו פעמי מרפבותיו:

87. מצודת דוד שופטים פרק ה

(כח) בעד החלון - חזרה לספר בשירתה אשר אם סיסרא נשקפה בעד החלון לראות אם בא מרכבת בנה ובראותה כי איננו תילל במר נפש ומשקפת תמיד בעד האשנב ואומרת מדוע בושש רכבו לבוא מדוע אחרו וכו' וכפלה הדבר כדרך המיילל מכאב לב:

88. תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף לג עמוד ב

דכתיב יום תרועה יהיה לכם, ומתרגמין: יום יבבא יהא לכון. וכתיב באימיה דסיסרא בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא. מר סבר: גנוחי גנח, ומר סבר: ילולי יליל.

89. רש"י מסכת ראש השנה דף לג עמוד ב

דמתרגמין - תרועה - יבבה, ובאימיה דסיסרא כתיב נמי האי לישנא ותיבב. מאן דאמר שברים סבר גנוחי גנח - כאדם הגונח מלבו, כדרך החולים שמאריכין בגניחותיהן. ילולי יליל - כאדם הבוכה ומקונן, קולות קצרים סמוכין זה לזה.

90. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רפה

סעיף ט

אין צועקים ולא מתריעין בו על שום צרה חוץ מצרת המזונות שצועקים עליה בפה בשבת, ולא בשופר. וכן עיר שהקיפיה אנסין או נהר וספינה המטורפת בים, ואפילו על יחיד הנרדף מפני אנסין או לסטים או רוח רעה, זועקין ומתחננין בתפלות בשבת...

91. מלכים א פרק ח

(לג) בהנגף עמך ישאל לפני אויב אשר יקטאו לך וישבו אליך והודו את שמך והתפללו והתחננו אליך בבית ה' הזה:

92. ישעיהו פרק נו

(ז) ונהיאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפילתי עולמיתם וזבחתים לרצון על מזבחי פי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים:

93. מסכתות קטנות מסכת סופרים פרק יט

הלכה ח

...אם חלה ראש השנה להיות בשבת, אינו אומר יום תרועה, אלא זכרון תרועה, לפי שאין תקיעת שופר דוחה את השבת בגבולין משום גזירה.

94. שולחן ערוך אורח חיים הלכות ראש השנה סימן תקפב

סעיף ז

אם חל בחול, אומר: יום תרועה מקרא קודש; ואם חל בשבת, אומר: זכרון תרועה.